

Spis treści

Wstęp	10
-------------	----

Część I. Przemoc – analiza zjawiska

Rozdział 1. Przemoc – próba analizy zjawiska

1.1. Przemoc a agresja – zróżnicowanie i krzyżowanie się pojęć	12
1.1.1. Definicje przemocy	12
1.1.2. Definicje agresji	15
1.1.3. Agresywne zachowanie się	16
1.1.4. Rodzaje zachowań agresywnych	18
1.1.5. Różnice między agresją a przemocą	19
1.2. Przemoc i agresja a inne pojęcia	21
1.2.1. Złe traktowanie	21
1.2.2. Gniew	22
1.2.3. Wrogość	22
1.2.4. Złość	23
1.2.5. Nadużycie	23
1.2.6. Poczucie zagrożenia	24
1.2.7. Konflikt	25
1.2.8. Sytuacje trudne	25
1.2.9. Zachowania rezygnacyjne	26
1.2.10. Agresja i przemoc a frustracja	26
1.3. Relacje wewnątrzrodzinne oparte na przymusie	27
1.3.1. Spirala przemocy i przymusu	28
1.3.2. Czynniki zniewalające i wyzwalające w sytuacji przymusu	29

1.3.3.	Komunikowanie się	30
1.3.4.	Cykle przemocy	31
1.3.5.	Przemiana ofiary w sprawcę	36
1.4.	Sieć przemocy w rodzinie	37
1.4.1.	Formy przemocy	37
1.4.2.	Przemoc fizyczna	41
1.4.3.	Przemoc psychiczna	43
1.4.4.	Odrzucenie	45
1.4.5.	Izolacja	46
1.4.6.	Ograniczenie snu i pożywienia	47
1.4.7.	Degradacja werbalna – przejawy złego odnoszenia się	48
1.4.8.	Przemoc seksualna	49
1.4.9.	Gwałt w małżeństwie	50
1.4.10.	Zaniedbanie	51
1.4.11.	Nadopiekuńczość	52
1.4.12.	Symptomy postraumatycznego zaburzenia odporności	53
1.5.	Typy przemocy wewnątrzrodzinnej	55
1.5.1.	Przemoc gorąca	55
1.5.2.	Przemoc chłodna	56
1.5.3.	Przemoc strukturalna	57
1.5.4.	Przemoc symboliczna	58
1.5.5.	Przemoc rytualna	58
1.5.6.	Toksyczność	59
1.5.7.	Typy przemocy	60
1.5.8.	Strategie obronne ofiar przemocy	60
1.5.9.	Autoagresja	63
1.5.10.	Nadużywanie siebie	65
1.5.11.	Samoutrudnianie	66
1.6.	Konsekwencje przemocy	67
1.6.1.	Efekty urazu psychicznego	67
1.6.2.	Zespół stresu pourazowego (PTSD)	70
1.6.3.	Konsekwencje przemocy wobec dzieci	74
1.6.4.	Model ofiary	75
1.6.5.	Mit kobiecego masochizmu	76
1.6.6.	Syndrom wyuczonej bezradności	77
1.6.7.	Syndrom bitej żony	79
1.6.8.	Choroba rezygnacji	80

1.6.9. Syndrom sztokholmski	81
1.6.10. Efekt psychologicznej pułapki	84
1.6.11. Syndrom nieprzebaczonej krzywdy	85
1.6.12. Psychospołeczne skutki różnych form przemocy	86

Rozdział 2. Uwarunkowania przemocy w rodzinie

2.1. Społeczno-kulturowe uwarunkowania przemocy	87
2.1.1. Przyczyny przemocy	87
2.1.2. Koncepcja przemocy jako władzy patriarchalnej	88
2.1.3. Czynniki skorelowane z przemocą w rodzinie	89
2.1.4. Socjologiczna próba wyjaśnienia przemocy w rodzinie	92
2.1.5. Przemoc jako źródło osobistych nagród	94
2.1.6. Społeczny odbiór przemocy–stereotypy	95
2.1.7. Uzależnienia	98

Rozdział 3. Zjawisko przemocy w świadomości społecznej

3.1. Rodzina i jej funkcja w zmieniających się warunkach społecznych	104
3.1.1. Patologia życia rodzinnego	104
3.1.2. Stres ekonomiczny a życie rodzinne	105
3.1.3. Wsparcie społeczne	106
3.2. Ofiara przemocy	107
3.2.1. Emocje ofiar	108
3.2.2. Potrzeby	109
3.2.3. Pozycja zajmowana w rodzinie	112
3.2.4. Typy ofiar	112
3.2.5. Reakcja na przemoc	114
3.2.6. Uraz psychiczny i skutki	115
3.2.7. Efekty urazu	117
3.2.8. Współuzależnienie w sytuacji przemocy wewnątrzrodzinnej	119
3.2.9. Mechanizmy obronne ofiar przemocy	120
3.2.10. Charakterystyka ofiary przemocy domowej	122
3.2.11. Portret ofiary przemocy	123
3.3. Sprawca przemocy	124
3.3.1. Wpływ zdarzeń traumatycznych z okresu dzieciństwa	127
3.3.2. Łamanie norm społecznych	127
3.3.3. Przyczyny powstawania tendencji do przemocy	128

3.3.4.	Dominacja	129
3.3.5.	Wywieranie wpływu	130
3.3.6.	Funkcjonowanie społeczne osób agresywnych	131
3.3.7.	Dominacja w systemie rodzinnym	131
3.3.8.	Charakterystyka sprawcy przemocy	133
3.3.9.	Metody działania sprawcy przemocy	136
3.3.10.	Formy oddziaływania na sprawcę przemocy	137
3.3.11.	Rola stresu	139
3.3.12.	Postawy wobec sprawców przemocy	139
3.3.13.	Charakterystyka sprawcy przemocy	140
3.4.	Możliwości i sposoby wsparcia dla ofiar przemocy	142
3.4.1.	Pomoc instytucjonalna	144
3.4.2.	Systemy indywidualne	145
3.4.3.	Telefony zaufania	146
3.4.4.	Punkty konsultacyjne dla osób uzależnionych ofiar przemocy domowej	146
3.4.5.	Schroniska dla ofiar przemocy	146
3.4.6.	Organizacje i fundacje	147
3.4.7.	Placówki medyczne	147
3.4.8.	Szkoła	147
3.4.9.	Działania policji	148
3.4.10.	Pomoc psychologiczna	149
3.4.11.	Pomoc psychoterapeutyczna	150
3.4.12.	Terapia indywidualna	151
3.4.13.	Spotkania grupowe	152
3.4.14.	Terapia małżeńska i rodzinna	153
3.4.15.	Kształtowanie sprawności społecznych	153
3.4.16.	Rozwiązania systemowe	154
3.4.17.	Niebieska karta	156

Część II. Rzeczywistość. Przemoc w rodzinie w środowisku miasta przemysłowego na przykładzie Jastrzębia Zdroju

Rozdział 4. Metodologiczne podstawy badań

4.1.	Przedmiot, miejsce i czas badań, dobór próby	164
4.2.	Cel i problemy badawcze	165

4.3. Hipotezy badawcze	166
4.4. Metody, techniki i narzędzia badawcze	166
4.5. Prezentacja wyników badań	167
4.5.1. Charakterystyka badanej populacji	167
4.5.2. Płeć i stopnie pokrewieństwa	169
4.5.3. Wykształcenie, stan cywilny i sytuacja rodzinna	171
4.5.4. Częstotliwość kontaktów z kościołem	171
4.5.5. Sytuacja materialna rodzin z problemem przemocy	173
4.5.6. Historia przemocy wewnątrzrodzinnej	174
4.5.7. Przemoc psychiczna i fizyczna w badanej grupie	175
4.5.8. Typy przemocy wewnątrzrodzinnej w badanej grupie osób	179
4.5.9. Sieć wsparcia ofiar przemocy	183
4.5.10. Ukrywanie przemocy – stereotypy ofiar	185
4.5.11. Sytuacja dzieci w badanej grupie	187
4.5.12. Przyczyny przemocy w rodzinie w badanej grupie	188
4.5.13. Analiza wywiadów z ekspertami	189
4.5.14. Charakterystyka ofiary i sprawcy przemocy domowej w badanej grupie	191
Bibliografia	199